

Meer dan twintig jaar het tijdschrift Vlinders

Tekst: Hoewel het tijdschrift Vlinders nog niet zo oud is als De Vlinderstichting zelf, gaat het ook al weer een flink aantal jaren mee. De allereerste Vlinders verscheen in 1986. Tot die tijd werden de medewerkers in den lande op de hoogte gehouden door een gestencilde nieuwsbrief. Het eerste meer uitgebreide artikel was een artikel over bloembezoek door Hans Buesink en Andries Datema. Sinds die eerste Vlinders zijn er inmiddels 87 verschenen gevuld met honderden artikelen. In ruim twintig jaar is de vormgeving behoorlijk veranderd.

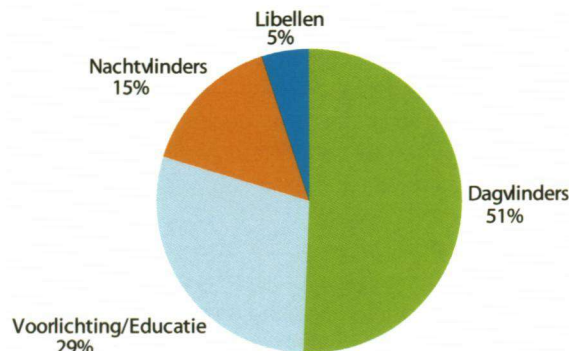


Thema's

In de loop der jaren is gebleken dat het ene thema een grotere voorkeur geniet dan het andere (figuur 1).

Veruit de meeste artikelen in Vlinders gaan over dagvlinders, maar er zijn ook veel artikelen over nachtvlinders, en de libellen. Daarnaast worden er ook veel artikelen over voorlichting en educatie gepubliceerd.

maar er zijn verschenen met en educatie. Daarna groter richting de nachtvlinders, en de libellen blijken nog steeds een ondergeschoven kindje binnen het tijdschrift. Daarbij moet wel worden vermeld dat het eerst libellenartikel pas in 1997 verscheen, 11 jaar na het verschijnen van de eerste Vlinders.



Figuur 1: verdeling artikelen in Vlinders over soortgroepen.

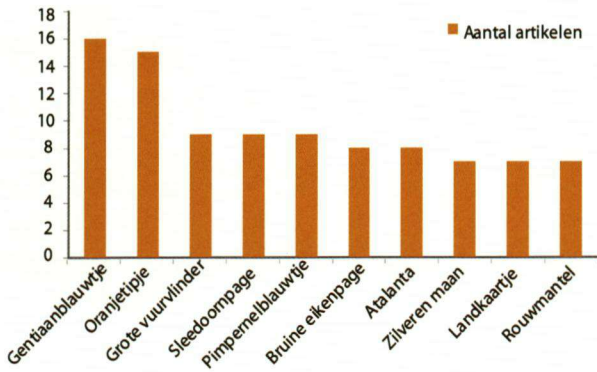
Ook een flink aantal columnisten passeerde in de loop der jaren de revue. Zij zorgden met hun zeer uiteenlopende bijdragen voor een aangename afwisseling in het blad.

Populaire soorten

Niet elke dagvlindersoort is even populair om over te schrijven. Zo blijken spectaculaire soorten als de grote weerschijnvlinder (twee artikelen), veenbesparelmoervlinder (één artikel) en dwergblauwtje (één artikel) niet populair om een artikel over te schrijven. Ook minder zeldzame soorten als de bruine vuurvlinder, groot dikkopje en icarusblauwtje (alle één artikel) zijn niet populair. Het gentiaanblauwtje (figuur 3) is de meest populaire soort op de voet gevolgd door het oranjetipje, de rest volgt op bescheiden afstand.

Artikelen door de jaren heen

Van een drietal soorten worden de artikelen die door de jaren heen verschenen zijn, besproken. Dit geeft een mooi beeld over hoe inzichten en verspreiding van soorten door de jaren heen kan veranderen.



Figuur 2: de meest besproken soorten in Vlinders.

Kleine heivlinder

Over de kleine heivlinder zijn in de geschiedenis van Vlinders slechts drie artikelen verschenen. Toch is dit met name een soort waarbij sinds de start van tijdschrift veel is veranderd. In het tweede jaar van het tijdschrift werd de vraag gesteld: "Hoe staat het met de kleine heivlinder?" In 1985 bleek het een goed jaar voor de soort en op de zuidelijke Veluwe bedroeg de populatie naar schatting enkele duizenden dieren. In de winter van 1985-1986 is echter een deel van de heide afgestorven waarmee de biotoop van de kleine heivlinder aanzienlijk veranderde. Als gevolg van het verdwijnen van deze belangrijke nectarplant is de soort in 1986 gaan zwerfen en werden er kleine heivlinders in een bloementuin aangetroffen. Het jaar 1987 bleek een slecht jaar voor de soort en de auteurs maken zich zorgen over de gevolgen



van deze gevoelige tik. Deze ongerustheid bleek geheel terecht in het licht van de huidige verspreiding van de soort. In 2006 verscheen opnieuw een artikel in Vlinders naar aanleiding van een uitgebreide inventarisatie naar de huidige verspreiding van de soort. Hieruit kwam naar voren wat al werd gevreesd: de soort is

momenteel de meest bedreigde dagvlinder van ons land en het is niet ondenkbaar dat hij op korte termijn uit ons land zal verdwijnen. De aantallen die begin jaren tachtig konden worden waargenomen, werden in ieder geval nooit meer gehaald. Om terug te komen op de vraag uit 1983 "Hoe staat het met de kleine heivlinder?" kan nu volmondig "Slecht!" worden geantwoord.

Rivierrombout

Het eerste libellenartikel in Vlinders verscheen in 1997, waarna er regelmatig artikelen over libellen zouden verschijnen. Een aantal soorten is nadrukkelijk in Vlinders aan de orde gekomen, zoals de weidebeekjuffer en de speerwaterjuffer. De rivierrombout is een soort die drie keer terugkomt in het tijdschrift. De eerste keer was in 1998, in de rubriek 'In 't kort'. Hierbij wordt verslag gedaan van de succesvolle zoektocht naar volwassen rivierrombouts langs de Waal. Twee jaar eerder werd de soort voor het eerst sinds 1902 weer waargenomen in Nederland, maar dit was als larve. Opvallend was dat aan deze zeer spectaculaire ontdekking slechts enkele regels werd besteed. In 2002 komt de rivierrombout terug in 'Vlinders' met de mededeling dat de soort inmiddels ook langs de IJssel is waargenomen. In 2005 bleek dat de vooruitgang van de rivierrombout nog steeds doorgaat. Tijdens een onderzoek naar de verspreiding van de soort bleek de soort alle grote rivieren van Nederland inmiddels te hebben gekoloniseerd. Kortom in nog geen tien jaar van 'verdwenen' naar 'vrij algemeen langs de rivieren'.

Eikenprocessierups

Op het gebied van nachtvlinders zijn er twee soorten die geregeld terugkomen in Vlinders: de eikenprocessierups (zes artikelen) en het groot avondrood (zeven artikelen). Pijlstaartvlinders in het algemeen zijn erg populair omdat ze bijzonder fraai gekleurd én groot zijn, waardoor ze zelfs door ongeofende vlinderaar relatief vaak gevonden worden. De eikenprocessierups werd in 1987 na een eeuw afwezigheid weer herontdekt in ons land. Aangezien de soort door de aanwezigheid van brand-

De redactie

Vele redactieleden kwamen en gingen sinds 1986. De volgende vier personen waren als redactielid echter bij het merendeel van de edities betrokken: Jan de Gooyer (1e nummer 1986 – augustus 2004); Erik van Tiel (november 1987 - heden); Kars Veling (augustus 1989 - heden). Jeroen Meeussen (februari 1987 - heden) was zelfs bij alle nummers betrokken want hij schreef al een artikel in de allereerste Vlinders!

haren overlast kan veroorzaken komt de soort vaak terug in kranten, op tv en natuurlijk in Vlinders. In 1991 werd de soort voor het eerst besproken met als kop: "Moordenaars in Brabant?" Hierin worden de 'epidemie' in hetzelfde jaar besproken en het paniekvoetbal dat er wordt gespeeld. In 1996 was er op een aantal plaatsen in ons land sprake van een echte plaag en de soort werd dan ook volop bestreden. In Vlinders verscheen daarop begin 1997 een artikel waarbij onder andere werd ingegaan op de mogelijkheden van bestrijding van de soort. Tevens opperen de auteurs dat het in de lijn der verwachting ligt dat de plaag op termijn in elkaar zal storten en dat de soort tot een zeer laag niveau zal terugvallen. Aan het einde van het jaar leek het erop dat deze voorspelling bewaarheid werd. In 1997 leek de soort behoorlijk op zijn retour en werd slechts een gering aantal dieren gevangen. De auteur besluit met: "Het lijkt erop dat de eikenprocessierups in de komende jaren wederom geruisloos uit onze fauna zal verdwijnen, om vervolgens wellicht over opnieuw honderd jaar weer de kop op te steken." Reeds in 1998 bleek dit te optimistisch, wat in een artikel over de onverwachte terugkeer van de eikenprocessierups te lezen was. Ook de laatste jaren lijkt de soort zich weer uit te breiden en het lijkt erop dat we voorlopig nog niet van deze soort af zijn.

De toekomst

Ook komend jaar verschijnen er naast dit themanummer weer vier nummers van 'Vlinders'. In deze nummers zal naast reguliere artikelen volop aandacht zijn voor de activiteiten betreffende het 25-jarig jubileum. Vlinders vormt ook de komende jaren een belangrijk podium voor interessante artikelen over vlinders en libeller

